

Člověk v tísní, o. p. s.

„Od dluhů k důstojnému životu“

Praxe dluhového poradenství
Člověka v tísní, o.p.s.

6.6.2024

V bludném kruhu

Funkční a udržitelné řešení předluženosti klientů je podmíněno získáním stabilního legálního zaměstnání formou pracovní smlouvy na HPP.

X

Realita systému zaměstnávání klientů: sezónní práce, DPP, minimální mzda na výplatnici a zbytek vedle, chráněná místa s nízkým výdělkem, který není dostačující pro vstup do oddlužení, pracovní vykořisťování, Schwarz systém (OSVČ, fakturující jedinému odběrateli).

V bludném kruhu

Exekuce klientů jsou jednou z největších bariér výstupu z šedé zóny a získání stabilního zaměstnání na HPP:

1. administrace exekčních srážek je zátěží pro mzdové účtárny a vyberou si raději zaměstnance bez exekucí;
2. zaměstnavatelé chtějí vyplácet mzdu na účet, nikoli v hotovosti, ale není zde funkční legislativa chráněného účtu- klienti jako obdobu chráněného účtu využívají např. dětské účty, to je ale bankami vnímáno jako odklánění příjmů a tyto účty jsou jim rušeny.

Bariéry pro předlužené – systémové:

- obcházení legálních forem zaměstnávání na straně zaměstnavatelů (např. i prostřednictvím pracovních agentur)
- nízká nezaměstnanost, vysoká konkurence na pracovním trhu pro nízko kvalifikované osoby
- zneužívání situace uprchlic z UA na straně zaměstnavatelů
- legislativní paskvil chráněného účtu
- legislativa insolvenčního zákona, zákona o SSP, exekučního řádu

Legislativa insolvenčního zákona, zákona o SSP, exekučního řádu:

- posuzování výše příjmů a stability pracovního uplatnění klienta na vstupu do oddlužení (podmínkou dlouhodobá pracovní smlouva, výhled příjmů)
- snížení nezabavitelné částky v exekuci a insolvenci na jednotlivce i na každou vyživovanou osobu od 1/2024 (po provedení vyšší srážky z příjmů zbyde lidem méně peněz na živobytí)
- výpočet dávek SSP z příjmu před exekuční srážkou (i v insolvenci)
- zrušení nezabavitelné částky na manžela/manželku jako vyživované osoby v exekuci i insolvenci od 7/2024 (výrazně se projeví především u příjmů starobních důchodců)

Bariéry pro předlužené – klientské:

1. Nízké vzdělání kl. versus vysoká konkurence na pracovním trhu
2. Vzhledové charakteristiky (častým problémem zuby, oblečení)
3. Závislosti (astronomické dluhy z gamblingu anulují i vysoké legální příjmy)
4. Psychiatrická zátěž, znemožňující pracovní uplatnění klienta na volném trhu práce (nižší tolerance ke stresujícímu prostředí)
5. Starobní věk bez nároku na starobní důchod (nesplněné doby zákonného pojistného plnění)

6. ID nižšího než 2. a 3. stupně (na kl. se nevztahuje 3-letá délka trvání oddlužení a to, že soud nezkoumá míru plnění v insolvenční)
7. Dluhy z trestné činnosti (nelze se z nich oddlužit), zápis v rejstříku trestů
8. Podnikatelské půjčky (pro OSVČ na ŽL) - nevztahuje se na ně ochrana spotřebitele dle zákona o spotřebitelském úvěru, klientům jsou ale často úvěrovými společnostmi nabízeny jako domněle výhodné
9. Nízké příjmy z chráněného a tréninkového zaměstnávání - klientům po vstupu do oddlužení nezbyvá dostatek financí na živobytí

Řešení v ČvT:

- vstup do oddlužení (ČP- hrazení z nezabavitelné částky; osobní důchod)
- zneplatňování úvěrových smluv, uzavřených v rozporu s dobrými mravy; řešení sporů s úvěrovými společnostmi prostřednictvím institutu Finančního arbitra (dluhy před exekucí)
- přepočítávání, zda jsou klientům prováděny exekuční srážky v souladu s exekučním řádem
- snížení celkové výše dluhu klienta - zastavování marných exekucí, bagatelních exekucí, exekucí vedených na základě neplatných rozhodčích nálezů
- speciální oddlužovací akce typu Milostivé léto

- provázanost s oblastí bydlení - spolupráce s projektem garantovaného bydlení spol. Návrat o.p.s., CBL, Nájemní agenturou města
- aktivní propagace možnosti čerpat příspěvek na bydlení pro finanční stabilizaci klienta v procesu oddlužení (otázkou zavedení tzv. superdávky)
- informování klienta o průběhu procesu oddlužení, eliminace rizik, komunikace s insolvenčním správcem, doprovody klienta na přezkumné řízení
- aktivní podpora klienta po celou dobu trvání oddlužení, zvyšující pravděpodobnost úspěchu celého procesu
- case management, spolupráce se všemi relevantními aktéry sociálního začleňování z oblasti veřejné správy i NNO

Co bychom potřebovali:

- páku na zdravotní pojišťovny, které jsou nejčastějším věřitelem našich klientů a současně je s nimi velmi bídna komunikace, jejich výměry plateb pojistného jsou nepřehledné a plné chyb. Navrhovaná podoba Milostivého léta na zdravotní pojišťovny je další legislativní paskvil (má se vztahovat pouze na případy, kdy jsou dluh na pojistném i penále vymáhány ve správní exekuci (tzv. daňové exekuci) a těch je naprosté minimum).
- ČvT se od tohoto návrhu distancuje:
viz: <https://www.clovekvtisni.cz/distancujeme-se-od-podoby-nemilosrdneho-leta-tykajiciho-se-dluhu-na-zdravotnim-pojisteni-11239gp>

Praxe v příbězích lidí:

- Milostivé léto mělo smysl: vyřešení dluhové zátěže z minulosti využitím speciální oddlužovací akce (klienti s menším počtem věřitelů veřejnoprávního typu – nízké jistiny a neúměrně vysoké příslušenství), navázání na další podporu formou CM.
- Uzavírání smírů je na dlouho, ale funguje (klienti s větším počtem dluhů u úvěrových společnostech): snížení dluhů na jistiny a postupné splácení.
- Snížení celkového objemu dluhů zastavením protiprávně vedených exekucí, popřením neoprávněných pohledávek v rámci přihlášek do insolvenčního řízení, zastavením marných a bagatelních exekucí. Následný vstup kl. do oddlužení (vhodné pro klienty s vysokými dluhy širokého spektra věřitelů se stabilním příjmy). Pokud by klient oddlužení nesplnil, zbaví se alespoň části svých závazků, jejichž vymáhání se podařilo zastavit.

Kazuistika pana M. (43 let):

- Liberec: spolupráce s ČvT od 11/2022 do 4/2024, 2 dluhové poradkyně.
- Kl. s 8 exekucemi. 2 zastaveny jako bagatelní (jistina do výše 1500 Kč). Z 6 exekucí 5 splňovalo podmínky oddlužovací akce Milostivé léto II. Největší dluh vznikl na zdravotním pojištění u VZP v době, kdy kl. 12 let pracoval v zahraničí a neodhlásil se v ČR z platby pojištění. V Anglii pracoval převážně legálně, ale neměl potřebné kompetence s úřady jednat a požadované doklady VZP doložit.
- Zaměstnán přes pracovní agenturu v průmyslové zóně LB, ubytování na ubytovně Junior (Kendík) navázáno na smlouvu s pracovní agenturou.
- Dluhy 391 tis. Kč. Schváleno využití ML II. na zaplacení jistiny dluhu – z daru uhrazeno 119 tis. Kč (jistina dluhu + paušální náklady exekutora na zastavení exekuce 1815 Kč). Odpuštěno v rámci ML II bylo 224 tis. Kč na penále dluhu u VZP. Klientovi zůstalo doplatit 48 tisíc VZP na nevyměřeném pojistném a 20 tisíc Kč na penále. Následně se podařilo vyjednat odpuštění penále ve výši 12 tisíc. Zbývající dluh na pojistném klient postupně hradí v únosných měsíčních splátkách.
- Navázání zaměstnání na bydlení limitovalo klienta v životním posunu. Díky zapojení do projektu Garantovaného bydlení spol. Návrat o.p.s. se mu podařilo od 4/2024 získat vlastní samostatný byt s klasickou nájemní smlouvou.

Kazuistika paní P. (44 let):

- Liberec: spolupráce s ČvT od 08/2023 - dosud.
- Kl. samoživitelka, 3 děti, 7 exekucí, nejstarší exekuce nařízena v r. 2010.
- Dluhy z minulosti, často od bývalých partnerů, zčásti důvodem závislosti.
- Vstupu do insolvence brání to, že kl. nemá stálé zaměstnání.
- Sepis NNZE, jedna exekuce 12 – letá – zastavení pro marnost.
- Na další exekuce probíhaly srážky, takže nelze uplatnit zastavení pro marnost.
- Preventivně sepsána žádost o humanizaci (exekuce Jícha).
- Spolupráce s Kašparem – rekvalifikace, pomoc s hledáním vhodného pracovního uplatnění pro kl.

Kazuistika pana J. (34 let):

- Liberec: spolupráce s ČvT od 1/2023 - dosud.
- Kl. zprostředkován organizací Advaita (léčba závislosti + chráněné bydlení), zaměstnán v Nábytkové bance v LB od 4/2023, nejprve na dobu určitou.
- Předtím pobíral dávky HN (6/2022- 2/2023).
- ID 2. stupně, bez nároku na výplatu ID.
- Dluhy celkem 181 tisíc.
- Příjem v NB ve výši 18 tisíc, bez vyživovací povinnosti, splátka v oddlužení 2 952 Kč (stejná výše jako stávající přednostní exekuční srážka).
- Vzhledem k 2. stupni ID nárok na 3- letou variantu oddlužení jako tzv. zranitelná osoba bez prokázání míry plnění ve výši 30% celkového objemu závazků.
- Podání IN v 9/2023. V 12/2023 odebrán 2. stupeň ID – nakonec tedy 5-letá varianta oddlužení. Schváleno KS v 2/2024. Nyní již 3 měsíce běží insolvenční řízení, kl. by měl uhradit 33% závazků a měl by být pravomocně oddlužen.

Děkujeme za pozornost

Eva Pospíšilová Kočárková

+420 775 415 258

eva.pospisilova.kocarkova@clovekv tisni.cz

Lukáš Průcha

+420 731 690 480

lukas.prucha@clovekv tisni.cz

